

звичаями, хоча це є радше винятком із загального правила та може стосуватися лише країн, які не належать до континентальної правової системи, оскільки в протилежному випадку порушувався би один із основних принципів права, за яким органи державної влади повинні діяти лише у межах прямо встановлених законом повноважень. У відповідних нормах чинного законодавства України встановлюється перелік сфер правового регулювання, які належать до відання Кабінету Міністрів України, і виключно в цих межах він може здійснювати правостановлюючу діяльність.

Список літератури:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

2. Опришко В.Ф. Конституція України: розвиток і вдосконалення законодавства. *Конституція України – основа подальшого розвитку законодавства: Зб. наук. праць*. К.: Інститут законодавства Верховної Ради України, 1997. Вип. 2. 320 с.

3. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 липня 2017 року № 2136-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2017. № 35. Ст. 376.

4. Кувітанова Ю.І. Нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України: загальнотеоретична характеристика : дис. канд. юрид. наук : 12.00.01. Львів, 2018. 285 с.

УДК 342.15

ЗАКОНОДАВЧІ НОВАЦІЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЙНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Горбова Н.А.

*к.п.н., доцент кафедри публічного управління, адміністрування та права
Таврійського державного агротехнологічного університету ім.
Д.Моторного, м. Мелітополь, Україна*

За останні кілька років Україна розробила і прийняла законодавчу базу для реалізації амбітної реформи децентралізації, яка закладає нову систему відносин на національному, регіональному та місцевому рівнях.

Державна політика України у сфері місцевого самоврядування спирається на інтереси жителів територіальних громад і передбачає децентралізацію влади – тобто передачу від органів виконавчої влади органам місцевого самоврядування значної частини повноважень, ресурсів та відповідальності. В основу цієї політики закладено положення Європейської хартії місцевого самоврядування та найкращі світові стандарти суспільних відносин у цій сфері. [3, 156]

Законодавче підґрунтя для докорінної зміни системи влади та її територіальної основи на всіх рівнях почало формуватися у 2014 році. За цей

час вже сформований і діє основний пакет нового законодавства, впроваджуються першочергові законодавчі ініціативи, а саме:

Закони про внесення змін до Бюджетного та Податкового кодексів України. Завдяки цим змінам відбулася фінансова децентралізація: місцеві бюджети за останні роки зросли на 165,4 млрд грн: з 68,6 млрд в 2014 до 234 млрд грн в 2018 році. [4, 67]

Закон «Про добровільне об'єднання територіальних громад». Норми цього нормативно-правового документу дають змогу почати формувати спроможний базовий рівень місцевого самоврядування. З 2015 по 2018 роки в Україні створено 878 об'єднаних територіальних громад (ОТГ). До складу цих ОТГ увійшли більше 4000 колишніх місцевих рад. 9 млн людей проживають в ОТГ. Такі темпи міжмуниципальної консолідації міжнародні експерти називають дуже високими. [3]

Закон також запровадив інститут старост в ОТГ, які представляють інтереси сільських мешканців в раді громади. В селах ОТГ працюють вже 786 старост, ще майже 1,7 тисяч осіб виконують обов'язки старост.

У 2018 році об'єднані громади отримали у комунальну власність майже 1,5 млн га земель сільськогосподарського призначення за межами населених пунктів. [5, 68]

Закон «Про співробітництво територіальних громад». Створив механізм вирішення спільних проблем громад: утилізація та переробка сміття, розвиток спільної інфраструктури тощо. На кінець 2018 року реалізується вже 325 договорів про співробітництво. Цим механізмом скористалися 975 громад.

Закон «Про засади державної регіональної політики». Державна підтримка регіонального розвитку та розвитку інфраструктури громад за час реформи зросла у 39 разів: з 0,5 млрд в 2014 до 19,37 млрд грн у 2018 році. За рахунок цієї підтримки в регіонах та громадах реалізовано у 2015-2018 роках більше 10 тисяч проектів. [3,342]

Пакет законів щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування та оптимізації надання адміністративних послуг. Це дозволило делегувати органам місцевого самоврядування відповідного рівня повноваження з надання базових адміністративних послуг: реєстрацію місця проживання, видачу паспортних документів, державну реєстрацію юридичних та фізичних осіб, підприємців, об'єднань громадян, реєстрацію актів цивільного стану, речових прав, вирішення земельних питань тощо.

Нова законодавча база значно посилила мотивацію до міжмуниципальної консолідації в країні, створила належні правові умови та механізми для формування спроможних територіальних громад сіл, селищ, міст, які об'єднують свої зусилля у вирішенні нагальних проблем. Також вже виправдала себе нова модель фінансового забезпечення місцевих бюджетів, які отримали певну автономію і незалежність від центрального бюджету.

Успіхи реформи на першому етапі свідчать, що Україна обрала правильний шлях і треба рухатися ним далі. Зупинятися вже не можна.

23 січня 2019 року Кабінет Міністрів України ініціював перехід до нового етапу реформи децентралізації, який передбачає закріплення вже набутих успіхів і формування спроможних громад, зміну територіального устрою на рівні районів та громад, чітке розмежування повноважень та функцій контролю різних рівнів управління, а також розвиток форм місцевої демократії. [3,123]

Наступним кроком має бути внесення зміни до Конституції щодо децентралізації, які необхідні для подальшого просування реформи та її завершення. Для досягнення сталих правових результатів, на погляд автора, необхідно прийняти ряд важливих законів: Про засади адміністративно-територіального устрою України. В рамках чинної Конституції визначає засади, на яких має ґрунтуватися адміністративно-територіальний устрій України, види населених пунктів, систему адміністративно-територіальних одиниць, повноваження органів державної влади та органів місцевого самоврядування з питань адміністративно-територіального устрою, порядок утворення, ліквідації, встановлення і зміни меж адміністративних одиниць та населених пунктів, ведення Державного реєстру адміністративно-територіальних одиниць та населених пунктів України; Про внесення змін до закону «Про регулювання містобудівної діяльності», який усуне існуючі недоліки регулювання містобудівної діяльності, унеможливить нецільове використання та розподіл земель; Про службу в органах місцевого самоврядування (нова редакція), що забезпечить рівний доступ до служби в органах місцевого самоврядування, підвищить престижність служби в ОМС, мотивацію місцевих службовців до розвитку громад та власного розвитку; Щодо державного нагляду за законністю рішень органів місцевого самоврядування; Про місцевий референдум; оновлення законів про місцеві вибори, про місцеве самоврядування, про місцеві державні адміністрації тощо. [4, 45]

У результаті чергові місцеві вибори восени 2020 року мають пройти на новій територіальній основі районів та громад. Повноваження між рівнями управління повинні бути розмежовані за принципом субсидіарності. Мешканці громад мають бути забезпечені механізмами та інструментами впливу на місцеву владу та участі у прийнятті рішень.

Список літератури:

1. Програма Кабінету Міністрів України Постанова: Постанова Верховної Ради України від 11.12.2014 № 26-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/26-19> 3 Передумови та практики реалізації реформ на регіональному і місцевому рівнях. – К.: НІСД, 2014. – 68 с.
2. Ортіна Г.В. Формування та шляхи створення об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації. / Г.В. Ортіна, Н.А. Горбова, Ю.Є Вороніна / - Мелітополь: ФОП Однорог Т.В. – 2019. – 410 с.
3. Європейські орієнтири місцевого та регіонального розвитку: Збірник матеріалів та документів / Заг. ред. М. Пухтинського, М. Власенка. – К.: Видавництво Академії муніципального управління, 2009. – 508 с. – С. 363.

4. Стратегія щодо інновацій та доброго врядування на місцевому рівні 24.05.2007 р. // Європейські орієнтири місцевого та регіонального розвитку: Збірник матеріалів та документів / Заг. ред. М. Пухтинського, М. Власенка. – К.: Видавництво Академії муніципального управління, 2009. – 508 с. С. 363–368.

УДК 342.9(477)

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Гурбик Ю.Ю.

кандидат наук з державного управління, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, м. Мелітополь

Сучасний процес європейської інтеграції України вимагає подальшого вдосконалення та реформування системи державного управління і місцевого самоврядування, адміністративно-територіального устрою спираючись на принципи децентралізації влади. Важливим кроком з цього приводу стало схвалення у 2014 року Кабінетом Міністрів України «Концепції реформування місцевого самоврядування і територіальної організації влади» [7], в якій були визначені основні напрямки реформування процесу децентралізації (впровадження нової системи адміністративно-територіального устрою України, розподіл повноважень між органами місцевого самоврядування за принципом субсидіарності, ліквідація державних адміністрацій і створення державних представництв тощо) та встановлено етапи його реалізації в Україні.

Вивчення чинного законодавства України дає підстави виокремити три основні напрямки забезпечення реалізації реформи децентралізації влади в нашій державі.

1. Вдосконалення регіонального врядування в Україні. Так з прийняттям Закону України «Про засади державної регіональної політики» [5] в нашій державі запроваджується нова модель державної регіональної політики яка базується на кращих європейських практиках здійснення регіонального врядування та значно розширює повноваження місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Також в даному Законі України закріплюється принцип субсидіарності та надається його юридичне визначення (стаття 3).

2. Створення нового механізму формування та взаємодії спроможних територіальних громад. Законодавчим забезпеченням цього напрямку стало прийняття Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [4] та Закону України «Про співробітництво територіальних громад» [6]. Ухвалення Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних